

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 5. septembra 1860.

Krompir gnjilobe obvarovati.

Krompir po več krajih letos spet tako gnjije, da je očitno, da tiste nesrečne bolezni, ki nam že blizo 15 let veliko škodo dela in je zadnje leta nekoliko potihnila, še zmiraj ni konec. Bači se je letos, da bi v keldrih hudo ne gnjil.

V takih nadlogah je treba pomoči iskati, kjer je kaj pomoči najti. Od leta 1846 so „Novice“ že toliko svetov prinesle, da jim ni skor mogoče, še kaj novega povedati. Naj tedaj naši bravci starejše „Novice“ v roke vzamejo in poišejo sèm ter tjà, kar so svetovale.

Al nekaj drugega jim imamo danes priporočiti. Omenile so že enkrat, da je gosp. prof. Pless na Dunaji našel pomoč, krompir gnjilobe in kalenja obvarovati in ga leto in dan zdravega ohraniti (die Kartoffeln vor Fäulniss und Keimung zu schützen). Tako beremo v 29. listu dunajskega časnika „Neueste Erfindungen“, kjer tudi zapisano stoji, da je gosp. profesor privilegij ali patent prejel za to znajdbo.

Čeravno smo v vseh tacihih rečéh precej neverni Tomaži, vendar ne moremo tega prezreti, da se privilegije ali patenti ne dajejo tjà v en dan za vsako reč. Po takem smemo misliti, da mora gospod Pless-ov pomoček vendar kaj prida biti.

V razglasu tega pomočka se bere, da gosp. profesor razodene svojo skrivnost za leto in dan grajšakom za 5 gold. nov. dn., manjšim kmetom pa za 1 gold.

Prerajtano je, da po tem takem en vagán (2 merika) krompirja gnjilobe obvarovati, ne veljá več kot 2 ali 3 nove kraje. S pripravno preuredbo keldrov ali hramov se pa dajo ti stroški še zmanjšati.

Kdor tedaj želi od gosp. profesorja zvediti ta pomoček, naj mu pošlje dnar in mu v pismu obljubi, da ne bo nikomur te skrivnosti razodel. Gosp. profesor mu bo potem poslal: 1) Natanjčni popis, kako je s krompirjem ravnati, da se zdrav ohrani, 2) posebni popis, kako krompir v keldrih, hramih, jamah itd. spraviti, 3) popis, kako dobre keldre in hrame za krompir napraviti. Ta popis za predelanje keldrov je tako na drobno napravljen, da vsak polir po tem lahko dela.

Ker je gosp. Pless-ov pomoček za odvrčanje krompirjeve bolezni razglašen, se je v mnogih časnikih priporočevalo spet mnogo pomočkov, kakor apno, suhi pesek, oglje itd. Nasproti temu rečemo, da Pless-ov pomoček je vse kaj drugo, in da se dá prav lahko rabiti, je dober kup in gotov. Pa še drugo moč ima Pless-ov pomoček, namreč da krompir v keldrih ne začne kaliti.

Kdor želi tedaj vse to zvediti, naj se, kakor smo gori rekli, s pismom in dnarjem oberne do gosp. profesorja na Dunaj z napisom: „Herr Franz Pless, k. k. Professor in Wien, Vorstadt Michelbeuern Nr. 51“.

Tako smo brali v omenjenem časniku „Neueste Erfindungen“. Svoje lastne skušnje še nimamo; al ker se nam ta reč za tako gotovo priporočila in ker res ni draga, se

nismo mogli zderžati, da bi je ne bili očitno razglasili tudi našim gospodarjem.

Gospodarske skušnje.

(Da zajci in miši ne glodajo skorje sadnih drevés), priporočila ameriški časnik „Amerikan Agrikultural Gazette“ to-le: Vzemi kolikor je treba čisto posnetega mleka in zmešaj ga s sajami tako, da je mešanca gosta kakor malarska barva. Z veliko kertačo namaži skorjo drevés 2 do 3 čevlje visoko nad koreninami. To gré hitro spod rok, ne prizadene dosti stroškov in terpi leto in dan.

(Sončnice teknejo konju in kuretnini), to je, njih seme. Če daš konju na teden 3 maslice semena sončnih rož, se mu bo dlaka tako svetila in koža mu bo tako čista, kakor da bi ga vsak dan pol ure štrigljaj in česal. Če pa pozimi vsak teden 3 maslice semena sončnih rož s pšeničnimi otrobi in ječmenom 12 kokošim zobati daš, boš vidil, kako pridno ti bojo jajca nesle. — Ker sončnice rastejo povsod v pusti zemlji, kjer skor drugo nič ne raste, naj bi jih gospodarji bolj pogostoma sejali. — Še zdravniške moči imajo veliko, zakaj po nekterih skušnjah odvrčajo sončnice, kjer jih dosti raste, žolčne bolezni: zlatenco in druge.

(Bolhe z zelja, repe itd.) se preženó, ako tobakovega perja skuhaš in s to tobakovo vodo, ki ni treba, da bi premočna bila, nekaterekrat rastline s škropivnico poškopiš.

Živinozdravilska skušnja.

(Zoper oparnost naše domače živine), to je, tisto bolezen, ko se ji scavnica zapera, in ktera izvira iz prehlajenja in kerca, pa tudi če so kamni ali pesek v scavnem mehurji ali scalu, ali če je možnja otekla, je po skušnjah učenega živinozdravnika Aseberga to-le: Peteršilja (korenin in perja) naj se v vodi skuha, in pri oparnih konjih in govedih naj se poliču peteršiljeve vode še pridene četert leta solitarja; klišira naj se živina z merzlo vodo; križ in spodnji del trebuha naj se s terpentinovim oljem dobro namažejo; če je mogoče, je tudi dobro, oparno živino v ovčji hlev na frišni gnoj postaviti, da ji gorki gnojni puh pod trebuh puhti. — Če kamniči v mehurji ali scalu delajo oparnost, je le takrat mogoče pomagati, ako se iz scala (žile) more kamen odpraviti; včasih je treba ga izrezati.

Gospodarske novice.

(Kebre so pokončavali) na grajšini Kariški (Caritz), kjer so letos kebrovo leto imeli, prav pridno. Grajšina jih je nakupovala po 15 novih grošev cent in jih nakupila in pokončala 259 centov. Ker na en cent 51.500 kebrov gré, so jih pokončali samo tukaj 13 milijonov in 300.000. — Iz tega se lahko razsodi, koliko tega merčesa je moglo letos ondi biti in koliko červov za prihodnje leta bo manj.